

8
5-985

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული
ლიტერატურის ინსტიტუტი

ხელნაწერის უფლებით

გოჩა ნოდარის ძე კუჭუხიძე

**ბრიგორ განმანათლებლის ცხოვრების
ერთი არაბული პერსია და ქართველთა
მოქცევის საკითხი**

10.01.01 ქართული ლიტერატურა
10.01.06 მახლობელი აღმოსავლეთის
ქვეყნების ხალხთა ლიტერატურა

ავტორეფერატი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის
სამეცნიერო ხარისხის მოსაზოგებლად

თბილისი
1999

ნაშრომი შესრულებულია საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ძველი ქართული ლიტერატურის განყოფილებაში.

სამეცნიერო ხელმძღვანელები:

1. ფილოლოგიის მეც. დოქტ. პროფ. რევაზ ბარამიძე

2. ფილოლოგიის მეც. კანდ. დოც. თინა მარგველაშვილი

ექსპერტები: 1. ფილოლოგიის მეც. დოქტ. ნინო მახათაძე

2. ფილოლოგიის მეც. დოქტ. რუსუდან გვარამია

ოფიციალური ოპონენტები:

1. ფილოლოგიის მეც. დოქტ. პროფ. რევაზ სირაძე

2. ფილოლოგიის მეც. დოქტ. ნესტან სულავა

3. ფილოლოგიის მეც. დოქტ. პროფ. ნანა ფურცელაძე

წამყვანი ორგანიზაციები:

1. სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის თბილისის სახელმწიფო პედაგოგიური უნივერსიტეტი

2. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკად. გიორგი წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი

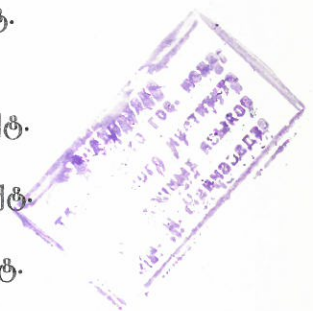
დისერტაციის დაცვა შედგება 1999 წლის „*ლიტერატურა 14*“ შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის სადისერტაციო საბჭოს /P10.01.C.№3 / სხდომაზე.

მისამართი: თბილისი 380008, მ. კოსტავას ქ. №5

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკაში.

ავტორეფერატი დაიგზავნა 1999 წლის „*ლიტერატურა 14*“

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი, ფილოლოგიის მეც. დოქტ. *ე. ი. მახათაძე* ამირან არაბული

Handwritten number 17571

ნაშრომის ზოგადი დასასიათება

თემის აქტუალობა და მიზანი: წმიდა გრიგორ განმანათლებლის ცხოვრების აკად. ნ. მარის მიერ სინას მთაზე 1902 წელს წმიდა ეკატერინეს მონასტერში აღმოჩენილი არაბული ტექსტი შეიცავს არაერთ საინტერესო ცნობას, რომელიც ქართლის, ლაზიკისა და ალანების მოქცევას შეეხება. ხსენებული ნაწარმოების მიხედვით, ქართლის, ლაზიკისა და ალანების სამეფო ხელისუფლებას გაქრისტიანების გადაწყვეტილება სომეხთა მომაქცევად – წმიდა გრიგორ განმანათლებლისა და სომხეთის მეფე თრდატის უშუალო ზემოქმედების შედეგად მიუღია. მსგავსი ცნობები, იმ განსხვავებით, რომ მასში ალანების ნაცვლად ალბანებზეა ლაპარაკი, მოიპოვება წმიდა გრიგორის ცხოვრების ბერძნულ ვერსიაში, რომელიც, პროფ. უერარ გარიტმა ლათინურ თარგმანთან ერთად გამოსცა 1946 წელს. არაერთი მეცნიერი, ძირითადად სომხურ ისტორიოგრაფიაში, უმეტესწილად სწორედ ზემოხსენებულ არაბულ და, ასევე, ბერძნულ ძეგლებს ეყრდნობა ხოლმე, როცა ქართლის მომაქცევად წმიდა გრიგორს მიიჩნევენ და არა – წმიდა ნინოს, როცა აცხადებს, რომ ქართლის ეკლესია თავდაპირველად იერარქიულად სომხეთის საეკლესიო კათედრას ექვემდებარებოდა.

როგორც ვიცით, ქართული, ასევე, ბერძნულ-ლათინური ძეგლები, აგრეთვე მოვსეს ხორენაცის ნაწარმოები „სომხეთის ისტორია“ ქართლის მომაქცევად წმიდა გრიგორს არ მიიჩნევენ, ამ ძეგლების შესწავლის შედეგად მკვლევართა უმეტესობას ეჭვი არ შეაქვს საკითხში, რომ ქართლის მომაქცევად იყო წმიდა ნინო და არა – წმიდა გრიგორ პართელი.

თემა აქტუალურია, – საჭიროა, რომ კიდევ ერთხელ იქნას შესწავლილი ის ძეგლები, რომლებიც კავკასიის ქვეყანათა მოქცევას შეეხება, რათა გაირკვეს, რომელია ურთიერთგამომრიცხავ შეხედულებათაგან სწორი და რომელი – მცდარი. მეცნიერთა შორის არ არის თანხმობა არც იმ საკითხთან დაკავშირებით, თუ როგორია გრიგორ განმანათლებლის „ცხოვრებათა“ ციკლის გენეალოგიური ტაბულა, რომელი ნაწარმოები რომლიდან მომდინარეობს. ჩვენ, ამ მიმართებით, უპირველესად არაბული ძეგლის შესწავლა დავისახეთ